

UNIWERSYTET
Jana Kochanowskiego
w Kielcach

WYDZIAŁ
PEDAGOGIKI
I PSYCHOLOGII

INSTYTUT
PEDAGOGIKI

KATEDRA
PSYCHOLOGII

JK
WYDZIAŁ
PEDAGOGIKI
I PSYCHOLOGII

BIOPSYCHOSPOŁECZNY ROZWÓJ CZŁOWIEKA

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

„Jubileusz 15-lecia tytułu: Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne”- Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Doskonała Nauka II”.

Spis treści

1. Karolina Wiśniewska. Zasoby rodzinne a funkcjonowanie dziecka przewlekle chorego. Family resources and functioning of chronically ill child.	4
2. Aneta Haligowska. Starość jako problem społeczny. Old age as a social problem.	5
3. Aleksandra Kotwica. Społeczne funkcjonowanie dzieci z rodzin migracyjnych. Social functioning of children from migrant families.	6
4. Roksana Dobek. Kształcenie studentów z zakresu emisji głosu. Educating students in the field of voice emission.	7
5. Kornelia Krzysztofik. Gabriela Leśniewska. Baśnioterapia w logopedii - rozwijanie mowy przez opowieści. Fairytale therapy in speech therapy - developing speech through stories	8
6. Sandra Nurek. Gabriela Paluch. Patrycja Pietrowska. Wiktoria Lamczyk. Wolontariusz kontra pandemia COVID-19. Volunteer vs. COVID-19.	9
7. Martyna Basiak. Katarzyna Czarkowska Wpływ rozwodów na psychikę i funkcjonowanie dzieci Divorceor Child	10
8. Karolina Kaczmarczyk. Konwa Milena. Daria Kopeć. Natalia Łata Era multimediiów w perspektywie wychowania i edukacji The era of multimedia in the perspective of upbringing and education	11
9. Anna Lisis. Magda Wiech. Przemiany roli społecznej nauczyciela na przestrzeni lat Changes in the teacher's social role over the years	12
10. Patrycja Baj. Rozstanie Rodziców - Labirynt Emocji w Świecie Dziecka Parents' Separation - Labyrinth of Emotions in the Children's World	13
11. Eryka Błądek. Czy stygmatyzowany rodzic potrzebuje grupy wsparcia? Does a stigmatized parent need a support group?	14
12. Adriana Brewińska. Klaudia Frydrych. Wartości rodziny – podstawą życia Family values - the basis of life.	15
13. Gabriela Adamiak. Baśnioterapia jako nowatorska forma prowadzenia zajęć logopedycznych z dziećmi w wieku przedszkolnym. Tales in the work of speech therapist.	16
14. Gabriela Bieniasz. Lekcje z pandemii. Lessons from the pandemic	17
15. Gabriela Bogdan. Kompetencje nauczyciela do pomagania uczniom. Teacher's competence to help students.	18
16. Julia Buczek. Podstawy dla zrozumienia pojęcia transpłciowości Transgenderism of children and adolescents.....	19
17. Justyna Dubeńska. Trudności wychowawcze w rodzinach migracyjnych. Educational difficulties in migrant families	20
18. Patrycja Gunia. Technologia i e-learning w czasach pandemii COVID-19. Technology and e-learning in times of the COVID-19 pandemic.....	21
19. Agata Głodek. Dziecko jako podmiot The child as a subject	22
20. Patrycja Hrycko. Hierarchia komunikacji sieciowej. Network Communication Hierarchy...	23

21. Kamila Pilch. Uczeń zdolny – segregacja czy inkluzja Gifted student – segregation or inclusion	24
22. Sandra Sajdak. Otchłań cyfryzacji. The abyss of digitization.....	25
23. Katarzyna Białobrzaska. Wykluczenie transportowe seniorów. Transport exclusion of seniors.	26
24. Krystian Łata. Socjopsychologiczny predyktor dorastania w rodzinie wielodzietnej. Sociopsychological predictor of growing up in a large family.....	27
25. Monika Maciejewska Lekcje z pandemii - w stronę transformatywnego uczenia się studentów Lessons from the pandemic - towards transformative student learning	28
26. Werona Król-Gierat. Sylwetka nauczyciela języka obcego w edukacji włączającej. The profile of a foreign language administrator in inclusive education.	29
27. Dominika Furman, Paulina Zapała Rozwód jako problem społeczny. Divorce as a social problem	30
28. Diana Głuch Edukacja dziecka z autyzmem Education of a child with autism	31
29. Natalia Ziemniak, Wiktoria Sopol Zasoby rodzinne a funkcjonowanie dziecka przewlekle chorego. Family resources and the functioning of a chronically ill child	32
30. Karolina Staniszevska Kompetencje profesjonalne nauczyciela. Deskrypcje i reinterpretacje. Teacher's professional competences. Descriptions and reinterpretations	33
31. Magdalena Mercik Edukacja antydyskryminacyjna. Anti-discrimination education	34
32. Julia Abramczyk, Wiktoria Gierlak Wielowymiarowość infanlizacji osób starszych – wyniki badań. Multidimensionality of infantilization of older people - research results.....	35

Karolina Wiśniewska.

Zasoby rodzinne a funkcjonowanie dziecka przewlekle chorego.

Family resources and functioning of chronically ill child.

Choroba przewlekła jest zjawiskiem negatywnym i obciążającym dla dziecka oraz całego jego najbliższego otoczenia. Zmienia ich codzienność, wymaga dostosowania się do procesu leczenia i jego warunków. Powoduje u dziecka stale narastający stres, a także stawia nowe wymagania, którym musi ono sprostać. W takiej sytuacji to rodzina powinna zapewnić mu poczucie bezpieczeństwa, zrozumienie, miłość i akceptację, jak również okazać mu niezbędne wsparcie. Często możliwe jest to dzięki zasobom, które ona posiada. W wielu przypadkach ułatwiają one radzenie sobie jej z kryzysami, do których można zaliczyć również chorobę. Celem artykułu jest ukazanie znaczenia zasobów, jakie posiada rodzina dla funkcjonowania dziecka przewlekle chorego.

Chronic disease is a negative and burdensome phenomenon for child and his entire immediate environment. It changes their daily life and requires adaptation to the treatment process and its conditions. It causes constantly increasing stress for child, and also sets new requirements that must cope with. In this situation, the family should provide child with a sense of security, understanding, love and acceptance, and show him the necessary support which is possible thanks to resources that child has. In many cases, they make it easier to cope with crises, which can also include illness. The aim of the article is to show the importance of family resources for functioning of chronically ill child.

Aneta Haligowska.

Starość jako problem społeczny.

Old age as a social problem.

Przedmiotem analizy jest artykuł Maksyma Wyderskiego pt. Marginalizacja społeczna ludzi starszych, 30.pdf (ujk.edu.pl) Starzenie się ludności jest jednym z kluczowych problemów społecznych we współczesnym świecie. Okres późnej starości to część życia człowieka, która niejednokrotnie kojarzona jest z wieloma stereotypowymi, negatywnymi poglądami i uprzedzeniami. Starzenie się jest procesem nieuniknionym, naturalnym, nierozzerwalnie związanym z upływem czasu. Jest to okres trudny i ze względu na specyficzne potrzeby seniorów, które często są powodem marginalizacji i ich wykluczenia społecznego, stawia przed państwem oraz jego organami konieczność tworzenia takiej polityki, która pozwoli zapewnić tej grupie osób godne warunki życia.

The subject of the analysis is the article by Maksym Wyderski entitled Social marginalization of older people,30.pdf (ujk.edu.pl) The aging population is one of the key social problems in the modern world. The period of old age is a part of human life that is often associated with many stereotypical, negative views and prejudices. Aging is an inevitable, natural process, inextricably linked to the passage of time. This is a difficult period and due to the specific needs of seniors, which are often the reason for their marginalization and social exclusion, it makes it necessary for the state and its bodies to create a policy that will ensure decent living conditions for this group of people.

Aleksandra Kotwica.

Społeczne funkcjonowanie dzieci z rodzin migracyjnych.

Social functioning of children from migrant families.

Artykuł pt.: „Trudności wychowawcze dzieci w obiektywie rodziny migracyjnej” został opublikowany w 2021 r., w tomie 40 czasopisma „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/40.pdf> Artykuł skłania do refleksji poprzez ukazane w nim trudności wychowawcze jakie mogą przejawiać dzieci dotknięte czasową niepełnością rodziny. Autorka przeprowadziła badania na terenie Kielc posługując się metodą sondażu diagnostycznego. Wśród 187 przebadanych dzieci najczęściej występującymi zaburzeniami były kłamstwo, będące twierdzeniem niezgodnym z prawdą (Cz. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz 2009), spożywanie alkoholu, palenie papierosów, zachowania agresywne czy nieposłuszeństwo. Badania dowodzą, iż przejawiane zachowania stawały się poważniejsze wraz z wiekiem, głównie u chłopców. Ponadto, jak wynika z badań dzieci wychowywane przez matkę częściej wykazywały zaburzenia oraz te, które doświadczały nieobecności rodziców trwającej ponad 12 miesięcy oraz których sytuacja materialna była przeciętna lub zła. W artykule został zaprezentowany indywidualny przypadek szesnastoletniego Janka, przejawiającego trudności wychowawcze, a funkcjonującego w rodzinie czasowo niepełnej.

Bibliografia:

Kupisiewicz C., Kupisiewicz M. (2009), *Słownik pedagogiczny*, Warszawa: PWN.

The article entitled: „Educational difficulties of children through the lens of a migrant family” was published in 2021, in volume 40 of the „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/40.pdf> The article encourages reflection by showing the educational difficulties that may be experienced by children affected by temporary family incompleteness. The author conducted research in Kielce using the diagnostic survey method. Among the 187 children examined, the most common disorders were lying, which is an untrue statement (Cz. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz 2009), alcohol consumption, cigarette smoking, aggressive behavior and disobedience. Research shows that the behavior became more serious with age, mainly in boys. Moreover, according to research, children raised by their mother were more likely to show disorders and those who experienced the absence of their parents lasting more than 12 months and whose financial situation was average or poor. The article presents an individual case of sixteen-year-old Janek, who has educational difficulties and lives in a temporarily single-parent family.

Bibliography:

Kupisiewicz C., Kupisiewicz M. (2009), *Słownik pedagogiczny*, Warszawa: PWN.

Roksana Dobek.

Kształcenie studentów z zakresu emisji głosu.

Educating students in the field of voice emission.

Katarzyna Rogozińska w artykule pt: „O potrzebie kształcenia studentów- przyszłych nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej w zakresie emisji głosu”, zamieszczonym w 35 tomie czasopisma pt: „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” (<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/35.pdf>) przedstawia, szereg zalet wynikających z nauki przedmiotu emisji głosu dla przyszłych nauczycieli. Z publikacji możemy dowiedzieć się, co wpływa na utrzymanie aparatu mowy w należytej kondycji. Ponadto, z zaprezentowanych przez autorkę badań wynika, że studenci doskonale zdają sobie sprawę, jak ważna i potrzebna jest nauka emisji głosu. Niniejszy tekst stanowi cenne źródło wiedzy, ponieważ głos jest jednym z najważniejszych narzędzi wykorzystywanych w zawodzie nauczyciela. Treści w nim zamieszczone są cenną wskazówką zarówno dla wykładowców, jak i przyszłych pedagogów.

Katarzyna Rogozińska in the article entitled: „About the need to educate students - future teachers of pre-school and early school education in the field of voice emission”, published in the 35th volume of the magazine entitled: „Pedagogical Studies. Social, educational and artistic problems” (<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/35.pdf>) presents a number of advantages resulting from learning the subject of voice emission for future teachers. From the publication we can learn what influences the maintenance of the speech apparatus in proper condition. Moreover, the research presented by the author shows that students are perfectly aware of how important and necessary it is to learn voice production. This text is a valuable source of knowledge because the voice is one of the most important tools used in the teaching profession. The content contained therein is valuable advice for both lecturers and future educators.

Kornelia Krzysztofik. Gabriela Leśniewska.

Baśnioterapia w logopedii - rozwijanie mowy przez opowieści.

Fairy tale therapy in speech therapy - developing speech through stories

Streszczony artykuł dostępny jest w 36 tomie czasopisma „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” i znajduje się pod linkiem: https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/36_37.pdf. Wybrany artykuł stanowi źródło wiedzy i inspiracji dla nauczyciela w jego pracy pedagogicznej, stąd zainteresował nas – przyszłych pedagogów. Celem tekstu jest przedstawienie metody stosowania baśni na zajęciach logopedycznych. Autorka udowadnia w nim, iż baśnioterapię można wykorzystać w pracy logopedycznej. Przedstawia trzy kluczowe elementy programu logopedycznego: sylwetkę logopedy posiadającego niezbędne kompetencje, uczestników terapii i środki terapeutyczne - baśnie, które dobiera specjalista, zwracając uwagę na cele profilaktyczno-edukacyjne i logopedyczne. Autorka prezentuje także program, wykorzystujący baśnie do rozwijania kompetencji mowy dziecka uwzględniając aspekty pedagogiczne i logopedyczne. Baśnioterapia urozmaica zajęcia sprzyjając rozwojowi dziecka, co czyni ją skuteczną formą terapii.

The summarized article is available in the 36th volume of the journal „Pedagogical Studies. Social, Educational and Artistic Problems” and can be found at the link: https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/36_37.pdf/. The article is a source of knowledge and inspiration for the teacher’s pedagogical work, hence it was of interest to us - future educators. The text's purpose is to present a method of using fairy tales in speech therapy classes and to prove it can be used in speech therapy work. Three key elements of the programme are presented: a speech therapist with the necessary competence, the therapy participants and the therapeutic means of fairy tales, the specialist selects based on the therapy preventive-educational goals. The author also presents a program using fairy tales to develop the child's speech competence accounting for pedagogical and speech therapy aspects. Fairy tale therapy adds variety to the classes, promoting the development of the child, making it an effective form of therapy.

Sandra Nurek. Gabriela Paluch. Patrycja Pietrowska. Wiktoria Lamczyk.

Wolontariusz kontra pandemia COVID-19.

Volunteer vs. COVID-19.

Streszczany artykuł pt: „Wolontariat w dobie pandemii COVID-19” został opublikowany w 2021 roku, w tomie 38 czasopisma pt.: „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/38.pdf>. Wolontariat w pandemii to zagadnienie niezwykle istotnie społecznie, gdyż tworzony jest przez „ludzi z pasją oddających się pracy na rzecz innych i realizujących sensowne i pożyteczne zadania” (Kotlarska-Michalska 2018, s. 32). Pandemia COVID-19 wpłynęła ogromnie na nasze codzienne życie. Miała zasięg zarówno globalny, jak i lokalny dotykając przy tym wszystkie grupy wiekowe, społeczne i zawodowe. Znaczna grupa osób potrzebowała różnych form pomocy i wsparcia w tym trudnym czasie. Badania pilotażowe zaprezentowane przez Autora skupiły się na funkcjonowaniu wolontariuszy i organizacji społecznych w czasie pandemii, identyfikując również trudności i sposoby radzenia sobie z lękiem. Wnioski z zaprezentowanych badań są istotne dla rozwoju pracy wolontariuszy i organizacji społecznych w okresie pandemii, gdyż promują codzienną solidarność i zmieniający się styl wolontariatu, pomagając przy tym przełamywać obawy i lęki związane z udzielaniem wsparcia.

Volunteer ingduring a pandemic is anextremely socially important issue, because it is created by „people passionately devoted to working for others and carrying out meaningful and usefultasks” (Kotlarska-Michalska 2018, p. 32). The COVID-19 pandemic has had a huge impact on ourdaily lives. It had both global and localreach, touching allage, social and professional groups. A significant group of people need edvarious forms of help and support during this difficult time. The pilot research presented by the author focused on the functioning of volunteers and social organizations during the pandemic, also identifying difficulties and ways of dealing with anxiety. The conclusions from the presentedresearchare important for the development of the work of volunteers and social organizations during the pandemic, because they promotee very day solidarity and the changing style of volunteering, while help ingto over come fears and anxietiesrelated to providings upport.

Bibliografia:

Kotlarska-Michalska A. (2018), Społeczne i jednostkowe uwarunkowania pomocy drugiemu człowiekowi, w: M. Piorunek (red.), Społeczne i jednostkowe konteksty pomocy, wsparcia społecznego i poradnictwa, t. 1, Poznań: Wydawnictwo UAM.

Streszczany artykuł Patrycji Pańtak pt.: „Najważniejsze jest dobro dziecka, czyli władza rodzicielska przed i po rozwodzie” opublikowany został w roku 2021, w tomie 38 czasopisma „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne”: <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/38.pdf>
Autorka analizuje wpływ rozwodów na dzieci w polskim społeczeństwie, skupiając się na psychice i społecznym funkcjonowaniu dzieci. W kontekście wzrostu częstotliwości rozwodów w Polsce, gdzie oboje rodziców zachowują władzę rodzicielską, priorytetem sądu jest dobro dziecka. Dzieci, reagując na rozwód, przejawiają różne emocje, często obwiniając siebie, co może skutkować agresywnym zachowaniem wobec rówieśników. Skutki rozwodu objawiają się także opóźnieniem w nauce i nadużywaniem substancji psychoaktywnych. Wnioski z badań wskazują, że negatywne doświadczenia dziecka wyniesione z domu mogą zakłócić wzorce relacji rodzinnych, utrudniając im założenie własnej rodziny. Wpływają one na życie dziecka zarówno edukacyjnie, jak i społecznie, podkreślając potrzebę troski o jego dobro jako nadrzędną kwestię. W świetle rosnącej liczby rozwodów w Polsce, ważne jest zrozumienie tych skutków i podejście z troską do potrzeb dzieci, aby minimalizować negatywne ich oddziaływanie na życie najmłodszych.

The author of article analyse influence of divorces on children in polish community focusing on physics and social functionality of children. In the context of raising frequency of divorces in Poland where both of parents have full authority of child, priority of courtis a kindness of child. Children while reacting on divorce shave a different emotiones often blaming them selves which can cause aggressive behavior again sttheir colleagues. The impact of divorce sreveal learning delay and abusing psychoactive substances. Results of researching show that negative experience of child taken from home candisturbpatterns of family relations making hard to create a own family. This circumstances influence on child life either on education and social, emphasizing the need of care as the over ridingissue. In the light of raising divorces in Poland, the importantthing to realise this circumstances and aproach with kindness to neccessary of child to minimalize the negative effect on life of the youngest.

Karolina Kaczmarczyk. Konwa Milena. Daria Kopec. Natalia Łata
Era multimediiów w perspektywie wychowania i edukacji
The era of multimedia in the perspective of upbringing and education

Streszczony artykuł autorstwa Aleksandry Szczygieł pt. „Era multimediiów-niebezpieczeństwa, wyzwania i możliwości dla edukacji i wychowania” <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/39.pdf> został opublikowany w 2021 roku, w tomie 39 czasopisma „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne”. Autorka porusza w nim aktualne i ważne zagadnienie dla wszystkich podmiotów uczestniczących we współczesnej edukacji. Proces postępu cywilizacyjnego utrzymuje swoją dynamiczność sprawiając, że ludzkość jest coraz bardziej „połączona z technologią”. Szczególne zainteresowanie badaczy koncentruje się na wpływie technologii na dzieci i młodzież, gdyż prognozy wskazują wzrost czasu spędzanego online i intensyfikację integracji z urządzeniami cyfrowymi. Jednakże, nadmierne przebywanie młodych w wirtualnym świecie rodzi problemy, stąd decyzje rodziców dotyczące ich dostępu do technologii są kluczowe. Autorka artykułu opisała również istotny jest wpływ ekranów i technologii multimedialnych na rozwój dzieci, podkreślając negatywne konsekwencje nadmiernej ekspozycji, zwłaszcza u małych dzieci. Ekranu mogą zakłócać rozwój mowy, prowadzić do problemów zdrowotnych i wpływać na zdolności społeczne. Dylematy dotyczące ograniczania dostępu do technologii kontra potrzeba rozwijania umiejętności cyfrowych u dzieci rodzą pytania o równowagę między kontrolą a swobodą.

Summary article by Aleksandra Szczygieł entitled „The era of multimedia - dangers, challenges and opportunities for education and upbringing” <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/39.pdf> was published in 2021, in volume 39 of the magazine „Pedagogy Studies. Social, Educational and Artistic Issues” . The author raises a current and important issue for all entities participating in contemporary education. The process of civilization progress maintains its dynamics, making humanity more and more „connected to technology”. Researchers are particularly interested in the impact of technology on children and adolescents, as forecasts indicate an increase in time spent online and intensified integration with digital devices. However, excessive exposure of young people to the virtual world creates problems, hence parents' decisions regarding their access to technology are crucial. The author of the article also described the importance of the impact of screens and multimedia technologies on children's development, emphasizing the negative consequences of excessive exposure, especially in young children. Screens can disrupt speech development, lead to health problems and affect social skills. Dilemmas regarding limiting access to technology versus the need to develop children's digital skills raise questions about the balance between control and freedom.

Anna Lizis. Magda Wiech.

Przemiany roli społecznej nauczyciela na przestrzeni lat
Changes in the teacher's social role over the years

Artykuł „Przemiany etosu i roli społecznej nauczycieli w świetle badań biograficznych” autorstwa Wandy Dróżki, ukazał się w 2022 roku w tomie 4 „Studiów Pedagogicznych. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne”: <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/41.pdf>. Autorka w tekście porusza ważne społecznie zagadnienie, szczególnie dziś w dobie kryzysu jakiego doświadcza zawód nauczyciela. W. Dróżka w artykule ukazała zaistniałe zmiany w funkcji nauczyciela, które zaszły na przestrzeni lat, zmieniające się cele edukacyjne, wartości, oraz jak nauczyciele radzą sobie obecnie z nowymi wyzwaniami i oczekiwaniami społecznymi. W społecznej roli nauczyciela wpisany jest bowiem problem edukacji społecznej, wychowawczego oddziaływania na różnego rodzaju środowiska, propagowania i egzekwowania spektrum kulturowego akceptowanego przez osoby dorosłe i młode pokolenie (Pogorzelska 2021). Artykuł jest analizą zmian zachodzących w zawodzie nauczyciela zaprezentowanych na podstawie indywidualnych ścieżek życiowych nauczycieli. Stanowi cenną dyskusję na temat roli edukacji i nauczycieli w społeczeństwie, rysując obraz ewolucji etosu zawodowego nauczyciela na przestrzeni lat.

The article „Transformations of the ethos and social role of teachers in the light of biographical research,, by Wanda Dróżka was published in 2022 in volume 4 of „Studia Pedagogiczne. Social, educational and artistic problems”: <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/41.pdf>. In the text, the author raises an important social issue, especially today in times of crisis that the teaching profession is experiencing. Article showed the changes in the teacher's function that have occurred over the years, changing educational goals and values, and how teachers currently cope with new challenges and social expectations. The social role of a teacher includes the problem of social education, educational influence on various types of environments, propagation and enforcement of the cultural spectrum accepted by adults and the young generation (Pogorzelska 2021). The article is an analysis of changes taking place in the teaching profession presented on the basis of teachers individual life paths. It provides a valuable discussion of the role of education and teachers in society, drawing a picture of the evolution of the professional ethos of teachers over the years.

Literatura:

A. Pogorzelska, Nauczyciel w warunkach zmian społecznych, misja, służba czy zawód na rynku pracy?, 2021
https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/11300/1/A_Pogorzelska_Nauczyciel_w_warunkach_zmian_spoecznych.pdf

Patrycja Baj.

Rozstanie Rodziców - Labirynt Emocji w Świecie Dziecka

Parents' Separation - Labyrinth of Emotions in the Children's World

Artykuł Patrycji Pańtak Najważniejsze jest dobro dziecka, czyli władza rodzicielska przed i po rozwodzie

<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/38.pdf>

Wybrałam ten artykuł ze względu na obszerną analizę rozwodów, przyczyn rozstań i skutków dla dzieci. Interesujący jest aspekt prawny władzy rodzicielskiej po rozwodzie. Artykuł, koncentruje się na problemie władzy rodzicielskiej przed i po rozwodzie, analizując przyczyny rozstania oraz ich skutki dla dzieci. Rozwód, zaburza funkcjonowanie rodziny, ma wpływ na psychikę dzieci, regres w rozwoju i trudności w nauce. Autorka podkreśla wagę obecności rodziców po rozwodzie oraz konieczność współpracy między nimi. Ważne jest skierowanie działań edukacyjnych i wsparcia psychologicznego dla rodziców i dzieci, aby pomóc im radzić sobie z trudnościami rozvodu. Konieczne jest zwiększenia świadomości społecznej na temat wpływu rozwodów na dzieci.

I chose the article due to its extensive analysis of divorces, reasons for separation, and the consequences for children. The legal aspect of parental authority after divorce is particularly interesting. The article focuses on the issue of parental authority before and after divorce, analyzing the reasons for separation and the effects on children. Divorce disrupts the functioning of the family, affects the mental well-being of children, leads to developmental regression, and poses challenges in education. The author emphasizes the importance of parental presence after divorce and the necessity of cooperation between them. It is crucial to direct educational efforts and psychological support to parents and children to help them cope with the difficulties of divorce. Increasing social awareness about the impact of divorces on children is essential.

Bibliografia:

- Czerederecka A.(2019), *Rozwód a rywalizacja o opiekę nad dziećmi*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa.
- Lewicka M., (2021) *Dziecko w sytuacji rozvodu rodziców*. Implikacje pedagogiczne. *Teologia i Moralność*, vol. 16, nr 1(29)
- Żukowski L. J. (2023): *Rozwód a dobro dziecka jako przedmiot badań w OZSS*. *Perspektywa prawno – psychologiczna*, IUS NOVUM, vol. 17, nr 1, s. 112–129

Eryka Błądek.

Czy stygmatyzowany rodzic potrzebuje grupy wsparcia?

Does a stigmatized parent need a support group?

(Artykuł Bożeny Chrostowskiej: Potencjał grup samopomocowych w radzeniu sobie ze stygmatyzacją przeniesioną wśród rodziców dzieci z niepełnosprawnością <https://tiny.pl/c8cbh>)

Artykuł został wybrany ze względu na swoją aktualność w dzisiejszych czasach, gdzie coraz więcej dzieci z niepełnosprawnościami doświadcza stygmatyzacji. Autorka podnosi problematykę stygmatyzacji przeniesionej wśród rodziców dzieci z niepełnosprawnością oraz potencjału grup samopomocowych rodziców w zakresie radzenia sobie z tym zjawiskiem. W artykule wskazano, że grupy samopomocowe rodziców dzieci z niepełnosprawnościami mogą być skutecznym narzędziem w radzeniu sobie ze stygmatyzacją przeniesioną.

Article talks about the stigma transferred among parents of children with disabilities and the potential of self-help groups of parents in dealing with this phenomenon. The article was selected because of its relevance today, where more and more children with disabilities experience stigmatization. The article indicates that self-help groups of parents of children with disabilities can be an effective tool in dealing with transferred stigmatization.

Bibliografia:

Kosche M., (2011), *Ocena stygmatyzacji w świetle zasad życia społecznego*. Seminare. Poszukiwania naukowe 29, 123-136

Szczygieł M., (2021) *O percepcji i autopercepcji wybranych grup zagrożonych stygmatyzacją*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Warszawa

Świtaj, P. (2008), *Doświadczenie piętna społecznego i dyskryminacji*, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa

Adriana Brewińska. Klaudia Frydrych.
Wartości rodziny – podstawą życia
Family values - the basis of life.

Streszczony artykuł pt: „Kształtowanie wartości dzieci i młodzieży w uwarunkowaniach społeczno-emocjonalnych współczesnej rodziny” opublikowany został w tomie 40 czasopisma „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” i dostępny jest pod linkiem: <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/40.pdf>. Autor w swoim artykule podejmuje ponadczasową tematykę. Za cel stawia sobie analizę komponentów życia rodzinnego, ich wpływ na formowanie systemu wartości dzieci i młodzieży. W centrum uwagi stawia rodzinę będącą fundamentem życia jednostki, kształtującej jej wartości. Koncentruje się na roli rodziny mającej wpływ na budowanie hierarchii wartości młodego pokolenia, analizuje wpływ przekazywanych wartości na przejawiane zachowania społeczne. Autor poświęca również uwagę negatywnym skutkom zaburzeń więzi emocjonalnych. Przekazanie systemu wartości w rodzinie wymaga bezpośrednich interakcji między rodzicami a dziećmi.

The summarized article titled „Shaping the values of children and youth in the socio-emotional conditions of contemporary Family” has been published in volume 40 of the journal „Pedagogy Studies. Social, Educational and Artistic Issues” and is available at the following link: <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/40.pdf>. The author addresses a timeless theme in the article, aiming to analyze the components of family life and their influence on shaping the value system of children and youth. The focus is on the family as the foundation of an individual’s life, shaping their values. The author concentrates on the role of the family in building the hierarchy of values in the youngest generation and examines the impact of transmitted values on social behaviors. The article also devotes attention to the negative consequences of emotional bond disturbances. The transmission of a value system in the family requires direct interactions between parents and children.

Gabriela Adamiak.

Baśnioterapia jako nowatorska forma prowadzenia zajęć logopedycznych z dziećmi w wieku przedszkolnym.

Tales in the work of speech therapist.

(https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/36_37.pdf)

Wybrany artykuł jest istotny, gdyż zwraca uwagę na wykorzystanie baśni w pracy z dziećmi mającymi problemy z wymową. Artykuł podkreśla, że terapia z wykorzystaniem baśni może być istotnym narzędziem w pracy logopedy. Terapia ta zawiera trzy kluczowe elementy: logopeda, dzieci jako uczestników, baśnie, bajki oraz wierszyki dostosowane do wieku i zainteresowań. Ważne, aby logopeda wprowadzał przyjemną atmosferę podczas zajęć, wykonywał poszczególne zadania razem z dzieckiem, a teksty wykorzystanych baśni oddziaływały na rozwój emocjonalny, ruchowy, społeczny, a przede wszystkim na rozwój mowy.

The article emphasizes that fairy tale therapy can be a significant tool in the work of a SLP therapist, involving three key elements: therapist, children as participants, fairy tales, stories and rhymes for their age and interests. It's important for the therapist to create a pleasant atmosphere during sessions, perform tasks with the child, and ensure that the texts of the used fairy tales impact emotional, motor, social development, and, above all, speech development.

Bibliografia:

Barciś A. (2017), Bajkoterapia czyli Bajki-pomagajki dla małych i dużych, Nasza księgarnia, Warszawa.

Hryniewicka K. (2019), Baśnie w życiu dziecka. Cechy, funkcje, rola baśni w życiu dziecka, baśnioterapia, Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne SBP, Warszawa.

Partler C., Partler R. (2012), Baśnie w przedszkolu: bajkoterapia w pracy z dziećmi, Jedność, Kielce.

Gabriela Bieniasz.
Lekcje z pandemii.
Lessons from the pandemic

(Monika Maciejewska. Lekcje z pandemii. Doświadczenia kryzysowej edukacji zdalnej
<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/41.pdf>)

Pod wpływem pandemii COVID-19 proces edukacji uległ zmianie, gdzie należało poszukać rozwiązań pojawiających się problemów. Zastosowano nauczanie online, które było gigantycznym eksperymentem społecznym. W artykule skupiono się na edukacji zdalnej w uczelniach wyższych z punktu widzenia studentów. Przeprowadzono badania, w których podstawowym założeniem była teoria transformatywnego uczenia się J. Mezirowa. Miały one charakter sondażowy, a za cel przyjęto rozpoznanie doświadczeń studentów polskich i litewskich w zakresie kształcenia na odległość. Główną część stanowiło zestawienie szesnastu nawyków mentalnych, gdzie respondenci wskazywali na ich wzmocnienie, osłabienie lub brak zmian. Z badań wynika, że u wielu studentów zainicjowano proces transformatywnego uczenia się, co skłania do podejmowania działań wspierających podjęte zmiany.

Under the influence of the COVID-19 pandemic, the education process has undergone changes, requiring the exploration of solutions to emerging problems. Online teaching has been implemented, representing a massive societal experiment. The article focuses on remote education in higher education institutions from the perspective of students. Surveys were conducted, with the underlying assumption based on J. Mezirow's theory of transformative learning. They took the form of polls, aiming to recognize the experiences of Polish and Lithuanian students regarding distance learning. The main part of the study involved comparing sixteen mental habits, where respondents indicated whether they were strengthened, weakened, or unchanged. The research indicates that for many students, the process of transformative learning was initiated, prompting the need for supportive actions to reinforce the changes undertaken.

Bibliografia:

Apanowicz J. (2002), Metodologia ogólna, Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu, Gdynia.
Białas K., i. in. (2020), Sytuacja studentów w czasie epidemii koronawirusa. Raport NZZ, Niezależne Zrzeszenie Studentów, Warszawa.
Czapliński P., i in. (2020), Raport edukacja. Między pandemią COVID-19 a edukacją przyszłości, Fundacja GAP, Kraków.

Gabriela Bogdan.

Kompetencje nauczyciela do pomagania uczniom.

Teacher's competence to help students.

(Barbara Skalbana. Jak skutecznie pomagać – kompetencje nauczyciela do pomagania uczniom, <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/31.pdf>)

Wybrałam ten artykuł, ponieważ skoncentrowany jest na kompetencjach nauczycieli do pomagania uczniom oraz zawiera opracowany przez autorkę katalog kompetencji nauczyciela do działań pomocowych w obszarze edukacji. W niniejszym artykule autorka skupia się na roli nauczyciela w wspieraniu uczniów w ich rozwoju i osiągnięciu pełni potencjału poprzez proces nauki. Artykuł rozpoczyna od wyjaśnienia pojęć związanych z pomocą i dokładnego określenia zarówno wsparcia psychologicznego, jak i pedagogicznego. Autorka analizuje umiejętności nauczyciela, odnosząc się do różnych koncepcji pedagogicznych, i prezentuje zestaw kluczowych kompetencji potrzebnych nauczycielom, by skutecznie wspierać uczniów w procesie edukacyjnym. Głównym celem autorki jest zainspirowanie do refleksji nad silnymi stronami nauczycieli jako wsparcia dla uczniów.

In this article, the author focuses on the role of the teacher in supporting students in their development and achieving their full potential through the learning process. The article begins by explaining the concepts of support and precisely defining both psychological and pedagogical support. The author analyzes teacher skills, referring to various pedagogical concepts, and presents a set of key competencies needed by teachers to effectively support students in the educational process. The author's main goal is to inspire reflection on the strengths of teachers as support for students.

Bibliografia:

- Szkolak, A. (2014). *Człowiek — wychowawca — nauczyciel wczesnej edukacji*. [w:] I. Czaja-Chudyba, B. Sufa, A. Szkolak (red.), *Szanse i zagrożenia w edukacji elementarnej*. Kraków: Wyd. Attyka, s. 23–38.
- Kosek A. (2016), *Kompetencje nauczyciela w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej — przegląd polskich podejść i koncepcji teoretycznych*. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie
- Sikorski M. (2006), *Rozważania o kwalifikacjach pedagogicznych nauczyciela*. „Zeszyty Naukowe Akademii Marynarki Wojennej”, nr 2 (165), s. 125–140.

Julia Buczek.

Podstawy dla zrozumienia pojęcia transpłciowości

Transgenderism of children and adolescents

(Magdalena Leżucha, Karolina Czerwiec, *Transpłciowość dzieci i młodzieży*
<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/41.pdf>)

Wybór artykułu autorstwa Magdaleny Leżuchy i Karoliny Czerwiec był podyktowany niskim poziomem zrozumienia dla odmienności płciowej w powszechnej świadomości społecznej, który rzutuje na sytuację osób transpłciowych i przyczynia do ich pogłębiającej się stygmatyzacji w życiu społecznym, przejawów przemocy oraz postaw wrogości wobec mniejszości płciowych. Publikacja „Transpłciowość dzieci i młodzieży” wydana na łamach numeru 41 czasopisma „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” zajmuje się specyficzną sytuacją osób identyfikujących się z płcią inną niż ta przypisana im przy narodzinach, które nie ukończyły 18 roku życia. Omawiają także formy wsparcia. Kwestią problematyczną w związku z zagadnieniem tranzykcji niepełnoletnich jest zakres ich autonomii do samostanowienia. Warty podkreślenia jest udział dorosłych w trakcie procesu korekty płci. Dziecko nie jest pozostawione samo na żadnym z jego etapów, ma wsparcie opiekunów oraz szerokiego grona specjalistów.

The choice of article was motivated by deficient level of understanding of gender diversity among population which has an affect on the current situation of transgender community. Publication “Transgenderism of children and adolescents” tackles the issues faced by transgender people under the age of 18 and their specific status in medical system and in jurisdiction. Within the limits of the article authors discuss practices applied to transgender youth. The concern regarding transgender youth is that of autonomy they should be allowed in the decision to transition. What’s crucial to emphasize is that transitioning child has support of their parent and circle of experts and is not left by themselves at any step of the process.

Bibliografia:

Leżucha, M., Czerwiec, K. (2023), *Trudności osób transpłciowych w zakresie respektowania ich praw*. Społeczeństwo. Edukacja. Język. Tom 17, s. 193–211

<https://czasopismanaukowe.mazowiecka.edu.pl/index.php/sej/article/view/80> (6.12.2023)

Milaszevska O., Sędziak M. (2023), *Uczniowie LGBTQ+ w polskiej szkole*, Zeszyty Studenckiego Ruchu Naukowego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Tom 23, s.111-119

Czerwiec K. (2021), *Społeczno-kulturowe mechanizmy funkcjonowania osoby transpłciowej*, Edukacja Międzykulturowa, nr 2 (15)

Justyna Dubeńska.

Trudności wychowawcze w rodzinach migracyjnych.

Educational difficulties in migrant families

(Anna Winiarczyk, Trudności wychowawcze dzieci w obiektywie rodziny migracyjnej
<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/40.pdf>)

Proces migracji jest ciągle aktualny i stanowi ważny aspekt współczesnego społeczeństwa. Artykuł jest analizą wpływu migracji rodziców na zachowanie dzieci. Artykuł dotyka kwestii aktualnych i istotnych społecznie. W obliczu rosnącej liczby migracji zarobkowych, zrozumienie skutków tego zjawiska dla dzieci i ich rodzin staje się niezwykle ważne. Wyniki badań ukazują liczne trudności wychowawcze, u dzieci z rodzin migracyjnych, zwłaszcza u chłopców w wieku 16 lat z przeciętną lub złą sytuacją materialną, w przypadku migracji trwającej powyżej roku. Najważniejszym wnioskiem jest potwierdzenie, że nieobecność rodziców wynikająca z migracji istotnie wpływa na funkcjonowanie rodziny i prowadzi do trudności wychowawczych u dzieci. Artykuł może stanowić punkt wyjścia do opracowania skutecznych strategii wsparcia dla rodzin migracyjnych.

The article analyzes the impact of parental migration on children's behavior. The article touches on issues of current and socially significant. In the face of the growing number of labor migrations, understanding the effects of this phenomenon for children and their families becomes extremely important. The results of the study show educational difficulties in migrant families, especially in boys aged 16 with average or bad financial situation, especially in the case of migration lasting over a year. The most important conclusion is the confirmation that parental absence affects family functioning. This article can provide a starting point for developing effective support strategies for migrant families.

Bibliografia:

- Gapiński, B., Marczak, Ł., Ulman, P., Zając, M., Kurzępa, E., Mazurkiewicz, M., ... & Kroczyk, P. (2022). Rodzina, ekonomia i migracja. Ujęcie prawne i socjologiczno-ekonomiczne, Kraków
- Krasnodębska, A. (2019). Zagraniczne migracje kobiet a problem rodziny i małżeństwa. Roczniki Nauk Społecznych, 47(4), 147-165
- Pustułka, P. (2020). Migracja i płeć w cyklach życia rodzinnego. Studia Socjologiczne, 236(1), 105-130

Patrycja Gunia.

Technologia i e-learning w czasach pandemii COVID-19.

Technology and e-learning in times of the COVID-19 pandemic

(Anna Winiarczyk, Tomasz Warzocha, Jeszcze wybór czy już konieczność wykorzystywania przez nauczycieli TIK w edukacji? – opinie studentów kierunków nauczycielskich Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach i Uniwersytetu Rzeszowskiego <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/33.pdf>)

Wybór treści artykułu jest uzasadniony moim osobistym doświadczeniem w studiowaniu, które jest bezpośrednio związane z tematem publikacji. Jest to niezwykle ważny temat, ponieważ stał się ogromnym przełomem w edukacji i wywarł znaczący wpływ nie tylko na uczniów, ale także na całe środowisko pedagogiczne. Artykuł jest poświęcony zagadnieniom wykorzystania TIK w edukacji, które autorzy wyjaśniają wskazując wady i zalety. W sposób fundamentalny miało to uzasadnienie podczas pandemii. W temacie widnieje indywidualizacja procesu nauczania i kształceniu umiejętności pracy w grupach. Wyodrębniono wady takie jak np.: brak motywacji, chęci do pracy i poczucie odosobnienia. Artykuł zawiera badania dotyczące poziomu umiejętności nauczycieli w zakresie kształcenia zdalnego. Autorzy twierdzą, że komponentem szkoły w epoce cyfrowej są nowoczesne technologie, które w czasach pandemii stanowiły fundament edukacji.

The choice of the content of the article is justified by my personal study experience, which is directly related to the topic of the publication. This is an extremely important topic, as it has become a huge breakthrough in education and has had a significant impact not only on students, but also on the entire educational environment. The article is devoted to the use of ICT in education, which the authors explain by pointing out the advantages and disadvantages. This was fundamentally justified during the pandemic. The topic includes the individualization of the teaching process and the training of group work skills. Disadvantages such as lack of motivation, willingness to work and a sense of isolation are singled out. The article includes research on the level of teachers' skills in remote learning. The authors argue that a component of school in the digital age is modern technology, which was the foundation of education in the pandemic era.

Bibliografia:

Gajda J. (2007), *Środki masowego przekazu w wychowaniu*, Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.

Penkowska G. (2006), *Komputery w edukacji. Od przedmiotu do metody kształcenia. Od przedmiotu do metody kształcenia*, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.

Szczygieł A. (2021), *Status online – plusy i minusy nauczania zdalnego podczas pandemii COVID-19*, Kultura i wychowanie, nr 2.

Agata Głodek.
Dziecko jako podmiot
The child as a subject

(Magdalena Lejzerowicz, Indywidualizacja w działalności wychowawczej i dydaktycznej
<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/28.pdf>)

Artykuł ten stał się moim wyborem, ponieważ porusza tematy dla mnie istotne w procesie mojego kształcenia. Autorka zwraca uwagę na podmiotowe traktowanie dziecka, a szczególnie dziecka z niepełnosprawnością. Odnosząc się do nauczania jak i wychowania, zaznacza, że polskie szkoły podchodzą do tematu indywidualizacji bardzo deklaratywnie, nie zapewniając dziecku możliwości realizacji indywidualnych potrzeb co świadczy o przedmiotowym traktowaniu ucznia. Choć z praw dziecka wynika podmiotowość to specyfika systemu edukacyjnego nie oferuje możliwości dostosowania kształcenia do specyficznego dla każdego ucznia tempa i potrzeb rozwojowych.

This article was my choice because it raises topics that are important to me in the process of my education. The author draws attention to the subjective treatment of a child, especially a child with a disability. Referring to teaching and upbringing, he points out that Polish schools approach the topic of individualization very declaratively, not providing the child with the opportunity to meet individual needs, which proves that the student is treated objectively. Although children's rights imply subjectivity, the specificity of the educational system does not offer the possibility of adapting education to the pace and development needs specific to each student.

Bibliografia:

Drwal B. (2021), *Znaczenie indywidualizacji nauczania*, wydawnictwo: Attyka, Warszawa
Kazimiesz Słoupek (2018), *Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*. Wydawnictwo: Harmonia, Gdańsk
H. Liberska, J. Trempała, (2020), *Psychologia wychowania*, wydawnictwo: PWN, Warszawa.

Patrycja Hrycko.
Hierarchia komunikacji sieciowej.
Network Communication Hierarchy

(Eunika Baron-Polańczyk, Komunikacja sieciowa w hierarchii ważności działań dzieci i młodzieży w opinii uczniów i nauczycieli <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/35.pdf>)

W artykule poruszane są kwestie dotyczące technologicznych przesłanek w komunikacji, które mieszczą się w kręgu moich zainteresowań. W dzisiejszych czasach technologia staje się fundamentem niektórych dziedzin życia, co podkreśla rangę opisywanego zjawiska i czyni je niezwykle ciekawym. Myślą przewodnią artykułu jest rozwój technologiczny komunikacji internetowej. Autorka pisze o pogłębianiu więzi komunikacyjnych z wykorzystaniem narzędzi ICT. Komunikacja sieciowa jest trafnym narzędziem, ponieważ dociera do szerokiego grona odbiorców i jest nieograniczona dzięki dostosowanym do tego kanałom sieciowym. Z raportów badań wynika, że kobiety przywiązują większą uwagę do komunikacji sieciowej, częściej stosują instrumenty sieciowe, aby utrzymać kontakt i porozumiewać się lub dzielić się doświadczeniami. Grupą badanych osób byli uczniowie i nauczyciele.

The article discusses issues related to technological premises in communication, which are within my area of interest. Nowadays, technology is becoming the foundation of some areas of life, which emphasizes the importance of the described phenomenon and makes it extremely interesting. The main idea of the article is the technological development of Internet communication. The author writes about deepening communication bonds using ICT tools. Network communication is a good tool because it reaches a wide range of recipients and is unlimited thanks to network channels adapted to it. Research reports show that women pay more attention to network communication and use network instruments more often to maintain contact and communicate or share experiences. The group of people surveyed were students and teachers.

Bibliografia:

Bednarek J.(2008), *Multimedia w kształceniu*, Wyd. PWN, Warszawa,
Manovich L.(2006), *Język nowych mediów*, Wyd. Akademickie i Profesjonalne, Warszawa,
Rogulska A. (2012), *Media globalne- media lokalne. Zagadnienia z obszaru pedagogiki medialnej i edukacji regionalnej*, Wyd. Impuls, Kraków

Kamila Pilch.

Uczeń zdolny – segregacja czy inkluzja

Gifted student – segregation or inclusion

(Teresa Giza, Kształcenie uczniów zdolnych – między inkluzją a segregacją,

https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/33.pdf?fbclid=IwAR2PGF8mOYjkVkBBSJncxt2z0Q3zplQ-nNfG11irgBG2CLgflVuNc_DCtOUM)

Artykuł ten zainteresował mnie, ponieważ przedstawia temat szczególnie istotny - dotyczy toczącej się dyskusji nt. zasadności tworzenia szkół specjalnych dla uczniów zdolnych. Obecnie w szkołach pojawia się wielu uczniów ze SPE, w tym uczniowie uzdolnieni, którym należy zapewnić kształcenie dostosowane do ich potrzeb. Opisano kształcenie specjalne uczniów zdolnych oraz kształcenie inkluzyjne, łączone z indywidualizacją. W przeprowadzonym badaniu nauczyciele wyrazili swoje opinie na temat tego dylematu. Nauczyciele raczej negują pogląd o potrzebie tworzenia specjalnych szkół dla uczniów zdolnych. Wahają się natomiast w przypadku podziału uczniów na klasy ze względu na poziom zdolności. Artykuł może stanowić bazę do dalszych badań na ten temat.

This article interested me because it presents a particularly important topic - it concerns the discussion on the validity of creating special schools for gifted students. Currently, there are many students with SEN in schools, including gifted students, who must be provided with education tailored to their needs. Special education for gifted students and inclusive education combined with individualization are described. In the study, teachers expressed their opinions on this dilemma. Teachers tend to deny the idea of the need to create special schools for gifted students. However, they vary when students are divided into classes according to their ability level. The article may constitute a basis for further research on this topic.

Bibliografia:

Giza T. (2023) *Teoria i praktyka edukacji inkluzyjnej uczniów zdolnych*, Wydawnictwo UŁ, Łódź

Pietras T., Sipowicz K. (2017) *Wprowadzenie do pedagogiki inkluzyjnej*, Continuo, Wrocław

Sękowski A. (2001) *Osiągnięcia uczniów zdolnych*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin

Sandra Sajdak.
Otchłań cyfryzacji.
The abyss of digitization.

(Aleksandra Szczygieł, Era multimediów – niebezpieczeństwa, wyzwania i możliwości dla edukacji i wychowania)

Artykuł stanowi mój wybór, ponieważ zawiera istotne fakty dotyczące globalnej cyfryzacji wpływającej na życie człowieka. Treść opiewa zagadnienia wszechobecności mediów oraz ilości czasu spędzanego przed ekranem. Autorka porusza aspekt skali występowania uzależnień od technologii i opisuje ich skutek, czyli zastąpienie rzeczywistych relacji relacjami online. Nieodpowiednie działania w życiu przepełnionym mediami mogą być niwelowane dzięki wsparciu osób korzystających z nich w odpowiedni sposób. Autorka udowadnia, iż media stanowią wsparcie ucznia w jego rozwoju i wychowaniu. Istotny punkt stanowi piecza nad tym, aby dziecko wykorzystywało media w sposób świadomy.

The article is my choice, because it contains important facts about global digitization affecting human life. The content care about the issues of the ubiquity of the media and the amount of time spent in front of the screen. The author touches on the aspect of the magnitude of the occurrence of addictions to technology and describes their effect, namely the replacement of real relationships with online relationships. Inappropriate actions in a life overflowing with media can be leveled with the support of people using them in an appropriate way. The author proves that the media provide support for the student in his development and upbringing. An important point is to take care of the child's conscious use of media.

Bibliografia:

- Huk T. (2011), *Media w wychowaniu, dydaktyce oraz zarządzaniu informacją edukacyjną szkoły*, Wyd. Impuls, Kraków.
- Roguska A. (2012), *Media globalne- media lokalne. Zagadnienia z obszaru pedagogiki medialnej i edukacji regionalnej*, Wyd. Impuls, Kraków.
- Szkudlarek T. (2009), *Media. Szkic z filozofii i pedagogiki dystansu*, Wyd. Impuls, Kraków.

Katarzyna Białobrzaska.

Wykluczenie transportowe seniorów.

Transport exclusion of seniors.

Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem szczególnie dotkliwym, mającym wpływ na funkcjonowanie człowieka w otaczającej go rzeczywistości społecznej. Jak podkreśla Giddens odnosi się ono do sytuacji, w której jednostki oraz całe grupy społeczne zostają pozbawione pełnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa. (Giddens 2007). Można postawić tezę, że do grupy szczególnie narażonej na ekskluzję należą osoby starsze. Celem prezentowanego artykułu jest przybliżenie problemu dotyczącego wykluczenia transportowego seniorów zamieszkujących tereny wiejskie. W artykule podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu badani seniorzy doświadczają ubóstwa komunikacyjnego oraz jak ograniczony dostęp do środków transportu publicznego wpływa na ich funkcjonowanie. Uzyskane wyniki badań wyraźnie wskazują, że osoby starsze doświadczają wielu skutków tego rodzaju wykluczenia, co nie pozostaje bez znaczenia dla jakości ich życia.

Social exclusion is a particularly severe phenomenon that affects a person functioning in the surrounding social reality. As Giddens emphasizes, it refers to a situation in which individuals and entire social groups are deprived of full participation in the life of society. (Giddens 2007). It can be argued that older people are particularly vulnerable to exclusion. The aim of the presented article is to enlighten the problem of transport exclusion of seniors living in rural areas. The article attempts to answer the question to what extent the surveyed seniors experience transport poverty and how limited access to public transport affects their functioning. The research results clearly indicate that older people experience many effects of this type of exclusion, which is important for their quality of life.

Krystian Łata.

Socjopsychologiczny predyktor dorastania w rodzinie wielodzietnej.

Sociopsychological predictor of growing up in a large family.

Paulina Forma, Socjopsychologiczny predyktor dorastania w rodzinie wielodzietnej” tom 28 czasopisma “Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/28.pdf>

Porusza on ważne zagadnienia dotyczące szeroko rozumianego pojęcia adolescencji oraz analizy dorastania młodego człowieka według współczesnych badań pedagogicznych, którego źródłem jest rodzina. Artykuł skupia się na socjopsychologicznych uwarunkowaniach dorastania dziecka w rodzinie wielodzietnej, które autorka określa jako specyficzny etap w rozwoju młodej jednostki, w której dziecko osiąga podstawowe kompetencje. Opisuje także proces socjalizacji dziecka, która oddziałuje na jego przyszłość. Szczególną uwagę zwraca na zadania rozwojowe realizowane przez dziecko ku jego uspołecznianiu. W myśl koncepcji R.J. Havighursta (1953) autorka opracowała źródła zadań rozwojowych realizowanych przez dziecko, w których wyróżnia: dojrzewanie fizyczne, naciski kulturowe oraz indywidualne aspiracje i wartości. Wymienia również zadania realizowane przez dziecko w różnym stopniu, których wykonanie świadczy o pomyślnym rozwoju dziecka w stronę dorosłości. Predyktor dorastania w rodzinie wielodzietnej autorka odwołuje do kluczowej triady dla rozwoju adolescenta wchodzącego w interakcje ze społecznym środowiskiem, który jest źródłem wzorców oraz konfrontacji własnego dojrzewania, w którym to środowisku funkcjonuje jednostka za sprawą omawianych zjawisk i procesów.

The article raises important issues regarding a broad understanding of adolescence and the analysis of a young person's growth according to contemporary pedagogical research, the source of which is the family. The article contains socio-psychological elements regarding the occurrence of children in a large family, which the authors define the stage in the development of young individuals whose child reaches the primary level. It also describes the child's socialization process, which influences its completion. taking into account attention about the child's activities for his/her socialization. According to the concept of R.J. Havighurst (1953), the author originates from developmental tasks developed by the child, which are distinguished by: physical maturation, cultural pressures and individual aspirations and values. There is also an extension of the task by the child, which leads to the child's development towards adulthood. Predictor of growing up in a large family author of key to key j triad for the development of adolescents interacting with the spread, which are the main patterns and confrontations with their own occurrence, in an environment in which the individual occurs for trying problems and sources.

Monika Maciejewska

Lekcje z pandemii - w stronę transformatywnego uczenia się studentów

Lessons from the pandemic - towards transformative student learning

(<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/41.pdf>.)

Teoretyczny kontekst badania stanowi teoria transformatywnego uczenia się Jacka Mezirowa. Autorka postawiła tezę, że warunki pandemii Covid-19 i związanego z nią lockdown-u zmieniły okoliczności uczenia się studentów i mogły stać się przyczyną powstania dylematu dezorientacyjnego. W następnym kroku pojawiły się zmiany nawyków mentalnych, które zapoczątkowały procesu przeramowania w odniesieniu do procesów studiowania. Wyniki przeprowadzonych badań pokazały, że średnio co trzeci student zauważa zmiany (wzmocnienia) w zakresie 8 z 16 nawyków mentalnych prezentowanych w narzędziu badawczym. Jest to potencjał, który przy odpowiednim wsparciu uniwersytetów może zmienić się w transformatywne uczenie się studentów. Takim działaniem może być przygotowanie odpowiednich przestrzeni edukacyjnego doświadczenia.

The theoretical context of the study is Jacek Mezirow's transformative learning theory. The author put forward the thesis that the conditions of the Covid-19 pandemic and the related lockdown changed the circumstances of students' learning and could have caused a disorienting dilemma. In the next step, changes in mental habits occurred, which initiated the process of reframing in relation to the study processes. The results of the research showed that on average every third student notices changes (strengthening) in 8 out of 16 mental habits presented in the research tool. This is a potential, with appropriate support from universities, can turn into transformative student learning. Such an action may be the preparation of appropriate spaces for educational experience.

Literature

Mezirow J. (1991), *Transformative Dimensions of Adult Learning*, San Francisco: Jossey-Bass.

Costa A.L., Kallick B. (2000), *Habits of Mind: A Developmental Series*, Association for Supervision and Curriculum Development (ASCD), Alexandria, Virginia, USA.

Klimowicz M. (2020), *Polish universities during the pandemic*, SpołTech project report., Retrieved from: <https://centrumcyfrowe.pl/spoltech/polskie-uczelnie-w-czasie-pandemii/> (accessed: August 25, 2022).

Werona Król-Gierat.

Sylwetka nauczyciela języka obcego w edukacji włączającej.

The profile of a foreign language administrator in inclusive education.

(Werona Król-Gierat, Zadania i kompetencje nauczyciela języka obcego w kształceniu integracyjnym: model sylwetki idealnej w ujęciu spedydaktyczno-pedeutologicznym, tom 24 <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/24.pdf> (Król-Gierat 2014).

Artykuł wychodzi od założenia, że nauczyciele pracujący w środowisku inkluzji pełnią wielorakie funkcje, przekraczające zadania dydaktyków w klasie, w której uczą się włącznie uczniowie pełnosprawni, bez zdiagnozowanych zaburzeń, deficytów czy specyficznych trudności w uczeniu się. Przemyslenia prowadzą do przedstawienia modelu kompetencji nauczyciela klasy integracyjnej (Bąbka 2001: 98) w ujęciu spedydaktycznym, który dzieli owe kompetencje na specyficzne (wynikające ze swoistych właściwości wychowania i nauczania uczniów pełno- i niepełnosprawnych, obejmujące wiedzę z zakresu pedagogiki specjalnej, psychologii klinicznej oraz liczne umiejętności diagnozujące czy wychowawczo-dydaktyczne) i niespecyficzne (interpersonalne i innowacyjne). Przy tej okazji autorka proponuje wprowadzenie nowego terminu - *spedydaktyka języków obcych*, w celu zdefiniowania działu glottodydaktyki zajmującego się nauczaniem języków obcych podpartym wiedzą na temat potrzeb rozwojowo-edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów z zaburzeniami o szerokim spektrum.

The article assumes that providers working in an inclusive environment perform multiple functions that exceed the tasks of classroom teachers, which result in students without disabilities, without diagnosed problems, diseases or advanced learning difficulties. The considerations lead to an immediate model of the integration class (Bąbka 2001: 98) from a pedagogical perspective, which is divided into others (resulting from specific properties, upbringing and teaching of full- and disabled students, consequences in the field of required pedagogy, psychology of disorders and those stating diagnosing or educational and didactic) and non-specific (interpersonal and discussed). On this occasion, the author proposes the introduction of a new term - foreign language pedagogy, in order to define the section of glottodidactics, which includes foreign language teaching supported by the development and educational needs and psychophysical capabilities of students with a wide range of knowledge.

Dominika Furman, Paulina Zapała

Rozwód jako problem społeczny. Divorce as a social problem

(Maja Piotrowska, „Rodzice i dzieci w trakcie i po rozwodzie. Źródła wsparcia i pomocy”, 2012, tom 21 „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne”.)

Rozprawa dotyczy zagadnień odnoszących się do aspektu związku przyczynowo-skutkowego oraz wskazania źródeł wsparcia. Autorka w swoim artykule prezentuje ujęcie diadyczne rozwodu jako cykl przeobrażeń, podążając za koncepcją Judith S. Wallerstein, która wskazuje na 3 różne, aczkolwiek przenikające etapy rozwodu. Począwszy od destrukcyjnego układu, zaniku wspólnych relacji, braku poczucia szczęścia, braku intymności, braku jakichkolwiek relacji, poprzez przejście do nabywania umiejętności pełnienia nowych oraz budowania relacji w nowej strukturze rodziny. Brak tutaj poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji, która pojawią się stopniowo w ostatnim etapie opisującym rodzinę jako „bezpieczny, funkcjonalny związek”¹. Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że zjawisko rozwodu ma tendencję wzrostową. W 2010 roku odnotowano 61.300 przypadków rozwodu, w 2013 -66.132, natomiast w 2015 roku ponad 67 tysięcy. Rozwód w naszej kulturze jest sprzeczny z przyjętym światopoglądem co powoduje, iż zjawisko to jest postrzegane jako nieprawidłowości społeczne, niosące ze sobą wiele negatywnych cech. Autorka przedstawiła skutki rozwodu rodziców w odniesieniu do poszczególnych etapów rozwoju dziecka. Badania wskazują, iż dzieci w rodzinach rozbitych mają trudności w szkole, ich aktywność w zajęciach oraz poziom kulturalny jest niższy. Rodzina w czasie trwania konfliktu rozwodowego nie jest dobrym miejscem dla stabilności emocjonalnej, poczucia bezpieczeństwa, budowania wysokiej samooceny, nabywania i utrzymywania kontaktów społecznych. Dla prawidłowego rozwoju dziecka istotne jest utrzymanie więzi emocjonalnej z obojgiem rodziców. Aby niwelować skutki, jakie przynosi ze sobą rozpad małżeństwa zarówno dla małżonków, jak i dla dzieci należy poszukiwać źródeł wsparcia i pomocy przed wszystkim w najbliższym otoczeniu, w szczególności w rodzinie. Aczkolwiek często bywa, iż niezastąpione jest spojrzenie na problem osoby bezstronnej. Warto więc korzystać ze zinstytucjonalizowanych form i metod wsparcia w kryzysie. Uważamy, że przepracowany przez nas artykuł, przedstawione dane powinny zaowocować wśród czytelników refleksją w zakresie planowania rodziny, aktualnych modeli życia i funkcjonowania rodzin, nabywania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych, a także koniecznością wspierania dorosłych i dzieci.

The dissertation concerns issues arising from cause and effect and sources of support. In her article, the author presents the approach to dyadic division as cycles transformation, following the concept of Judith S. Wallerstein, which points to 3 different, permeating stages of leakage. Starting with a destructive system, loss of connection, lack of access to happiness, lack of intimacy, lack of connection, through to the acquisition of skills, as well as access to a second family. There is no access to security and stability, which appears in the final description of the family as a "safe, functional relationship". Data from the Central Statistical Office describing the occurrence of an event applicable to extreme growth. In 2010, there were 61,300 occurrences, in 2013 -66,132, and in 2015 over 67,000. Divorce in our culture is contrary to the introduction of the worldview, which causes this phenomenon to be perceived as other social features that have many features together. Author of the effects for parents in relation to individual stages of child development. Research shows that children in broken families have difficulties at school, their activity in classes and their cultural level is additional. During the event, the family is not a good place for threat, safety, high self-esteem, acquisition and maintenance in society. It is important for the child's development to maintain custody with both parents. In order to eliminate the effects that lead to the breakdown, both for parents and children, it is necessary to look for sources of support and, before all help, in the family. However, it often happened that there was no single, impartial person's perspective on the problem. It is worth using institutionalized forms and methods of support in transport. We believe that the article we have prepared provides data on the fruitfulness of reflective activities in the field of family, current models of life and functioning of families, acquiring skills to use in emergency and crisis situations, as well as the need to support adults and children.

¹ J. S. Wallerstein, S. Blakeslee, *Druga szansa. Mężczyźni, kobiety i dzieci 10 lat po rozwodzie*, Kielce 2006

Diana Głuch

Edukacja dziecka z autyzmem Education of a child with autism

(Aneta Płusa „Wsparcie edukacyjne dziecka z autyzmem”, „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” 2017, tom 30: <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/30.pdf> (Płusa 2017)).

Autyzm jest jednym z najczęściej występujących zaburzeń rozwojowych. Autyzm to nie koniec świata. Dziecko nadal będzie dzieckiem, rodzina pozostanie rodziną. Jednak nie ma co ukrywać – wiele rzeczy się zmienia. Trzeba znacząco przeorganizować życie. Czekają wiele wyzwań. To, na ile uda się pomóc dziecku z autyzmem w dużym stopniu zależy od tego, na ile jego rodzina poradzi sobie z nową sytuacją. Artykuł ukazuje, iż do każdego dziecka z autyzmem powinno się *podejść indywidualnie* (Rozetti-Szymańska, Wójcik, Pietras, 2010) dlatego też, ważną jest tutaj rola nauczyciela, terapeuty oraz specjalisty w życiu dziecka. Należy użyć dobrane metody oraz systematyczna praca z dzieckiem, może dać mu lepsze szanse rozwoju. W niniejszym artykule, ukazane zostały aspekty teoretyczne tego zaburzenia, w których wynikają pojęcia oraz symptomy zjawiska, które zostały przedstawione w formie tabeli. Następnie zostały ukazane metody pracy z dzieckiem, takie jak: terapia behawioralna, Metoda Opcji, Plany Aktywności czy też metoda integracji sensorycznej, Metoda Marii Montessori oraz metody relaksacyjne. Kolejną częścią artykułu jest rola nauczyciela wspomagającego, który jest bardzo ważny w kształceniu dziecka autystycznego. Ważną jest współpraca dziecko + nauczyciel, aby edukacja przebiegła pomyślnie. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż wsparcie potrzebne jest nie tylko dziecku, ale również jego rodzicom. Artykuł kończy się podsumowaniem oraz wnioskami.

Autism is one of the most common developmental disorders. Autism is not the end of the world. A child will still be a child, a family will remain a family. However, there is no denying that many things are changing. You need to significantly reorganize your life. Many challenges await. The extent to which a child with autism can be helped depends largely on how well his or her family can cope with the new situation. The article shows that each child with autism should be approached individually (Rozetti-Szymańska, Wójcik, Pietras, 2010), therefore the role of the teacher, therapist and specialist in the child's life is important. Properly selected methods and systematic work with the child can give him or her better chances for development. This article presents the theoretical aspects of this disorder, which include the concepts and symptoms of the phenomenon, which are presented in the form of a table. Then, methods of working with children were presented, such as: behavioral therapy, the Option Method, Activity Plans or the sensory integration method, Maria Montessori's method and relaxation methods. The next part of the article is the role of a supporting teacher, who is very important in educating an autistic child. Cooperation between the child and the teacher is important for successful education. It is worth noting that support is needed not only by the child, but also by its parents. The article ends with a summary and conclusions.

Literatura:

Rozetti-Szymańska, A., Wójcik, J., Pietras, T. (2010). Zarys terapii pedagogicznej dzieci z autyzmem. W: T. Pietras, A. Witusik, P. Gałęcki (red.), Autyzm – epi-de-miologia, diagnoza i terapia, Wrocław: Continuo.

Natalia Ziemniak, Wiktoria Sopel

Zasoby rodzinne a funkcjonowanie dziecka przewlekle chorego. Family resources and the functioning of a chronically ill child

(K.Wiśniewska, Zasoby rodzinne a funkcjonowanie dziecka przewlekle chorego, „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne” tom 39, 2021)

<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/39.pdf?fbclid=IwAR1otbOI8fZ7FkxuhJdcU3-7WzDHzew9Y-7XULcbUFMhqvPcHFXXXysfSY>

Wybrany przez nas temat jest ważny ze względu na jego głębokie znaczenie dla zdrowia i dobrostanu dzieci przewlekle chorych oraz ich rodzin. Badanie wpływu chorób przewlekłych na życie dzieci umożliwia lepsze zrozumienie kompleksowych wyzwań, jakie stawiają przed rodzinami oraz pomaga w identyfikacji kluczowych obszarów wsparcia. Analiza tej tematyki pozwala na skoncentrowanie się na pozytywnych aspektach życia rodziny, zasobach i potencjale, co może mieć istotny wpływ na poprawę, jakości życia dzieci i ich bliskich. Artykuł skupia się na wpływie chorób przewlekłych na życie dzieci i ich rodzin. Choroby te mają negatywny wpływ na funkcjonowanie organizmu, życie codzienne oraz otoczenie dziecka. Rodzina, jako pierwsze środowisko życia, odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa, akceptacji i zrozumienia dla dziecka z trudnościami zdrowotnymi. W artykule omawiane są różne aspekty związane z funkcjonowaniem dziecka przewlekle chorego, zwracając uwagę na zasoby rodzinne, jako kluczowy element wsparcia. Zasoby te dzielą się na zewnętrzne (formalne i nieformalne powiązania) oraz wewnętrzne (indywidualne, systemowe, ekonomiczne). Podkreśla się, że konieczne jest skoncentrowanie się na pozytywnych aspektach życia rodziny, jej potencjale i zasobach, zamiast jedynie na trudnościach. Analizowany jest również wpływ chorób przewlekłych na życie emocjonalne, fizyczne i intelektualne dziecka. Choroby te wprowadzają ograniczenia, generują lęki oraz wpływają na rozwój intelektualny.

The chosen topic is important due to its profound significance for the health and well-being of chronically ill children and their families. Examining the impact of chronic diseases on the lives of children allows for a better understanding of the complex challenges faced by families and helps identify key areas of support. The analysis of this subject allows a focus on the positive aspects of family life, resources, and potential, which can significantly contribute to improving the quality of life for both children and their loved ones. The article focuses on the impact of chronic illnesses on the lives of children and their families. These illnesses have a negative influence on the functioning of the body, daily life, and the child's environment. The family, as the primary environment in a child's life, plays a crucial role in providing safety, acceptance, and understanding for a child facing health difficulties. The article discusses various aspects related to the functioning of chronically ill children, highlighting family resources as a key element of support. These resources can be categorized into external (formal and informal connections) and internal (individual, systemic, economic). The importance is stressed on focusing on the positive aspects of family life, its potential, and resources rather than solely on the difficulties. The impact of chronic illnesses on the emotional, physical, and intellectual life of the child is also analyzed. These illnesses introduce limitations, generate fears, and affect intellectual development.

Karolina Staniszevska

Kompetencje profesjonalne nauczyciela. Deskrypcje i reinterpretacje. Teacher's professional competences. Descriptions and reinterpretations

(Marzenna Magda – Adamowicz, Kompetencje profesjonalne nauczyciela. Deskrypcje i reinterpretacje, „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne”, 2021, t.38, <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/38.pdf>)

Artykuł opisuje podstawową definicję kompetencji od której wychodzi do szczegółowej analizy kompetencji nauczyciela, bazując na źródłach pedeutologii. Jego treść szczegółowo opisuje umiejętności niezbędne w pracy nauczyciela, co uważam za kluczowe dla pełnego zrozumienia tej profesji i skutecznego wykonywania jej obowiązków. Autorka prezentuje własną klasyfikację, wyróżniając pięć kompetencji pedagogicznych: doskonalenie i samokształcenie się, dydaktyczne, wychowawcze, moralne oraz twórcze. Podkreśla, że te kompetencje są kluczowe dla efektywnego prowadzenia zajęć. Artykuł akcentuje dynamiczny charakter rozwoju umiejętności pedagogicznych, podnosząc znaczenie refleksyjności i odpowiedzialności nauczyciela. Treść artykułu stanowi wartościowe źródło informacji dla zainteresowanych tematyką kompetencji nauczyciela oraz procesem edukacyjnym.

The article describes the fundamental definition of competences, leading to a detailed analysis of teacher competences based on pedeutology sources. Its content provides a thorough description of the essential skills in teaching, which I consider crucial for a comprehensive understanding of this profession and effective performance of its duties. The author presents her own classification, distinguishing five pedagogical competences: self-improvement and self-education, didactic, educational, moral, and creative. Emphasizing that these competences are crucial for effective teaching, the article highlights the dynamic nature of the development of pedagogical skills, underscoring the importance of a teacher's reflexivity and responsibility. The content of the article is a valuable source of information for those interested in teacher competences and the educational process.

Literatura:

- M. Magda – Adamowicz *Kompetencje profesjonalne nauczyciela. Deskrypcje i reinterpretacje*, „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego Kielce, 2021, nr 38, s. 11-22
- E. Przygońska *Nauczyciel: rozwój zawodowy i kompetencje*, wyd. Adam Marszałek, Toruń 2010
- H. Kwiatkowska *Nowa orientacja w kształceniu nauczycieli*, wyd. PWN, Warszawa 1988

Magdalena Mercik

Edukacja antydyskryminacyjna. Anti-discrimination education

(S. Zagulski, *Bieżące wyzwania edukacji antydyskryminacyjnej w Polsce*, „Studia Pedagogiczne. Problemy społeczne, edukacyjne i artystyczne”, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce 2022, t. 41,

<https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/41.pdf?fbclid=IwAR1Rzf7A201kUs1y3R176YgReKYnC186BwMAG-hT9v-fobcm0nqg50Gqh6A>)

Działania antydyskryminacyjne w Polsce, to temat aktualny, ale wciąż wywołujący wiele kontrowersji – ważny z punktu widzenia zmieniającego się świata. Artykuł odpowiada na wiele pytań, jakie może zadać współczesny dorosły, upatrujący sensu działania polskiego społeczeństwa i organizacji pozarządowych. We wskazanym tekście można znaleźć rzeczowy opis problemu, scharakteryzowanie trudności jakie mu towarzyszą; określenie wymogów, które są niezbędne do realizacji problemu oraz przykłady działań, mające na celu poprawę bieżącej sytuacji w kraju. Jednym z wniosków jaki wyłania się po przeczytaniu artykułu, jest myśl, że dużą rolę w omówionym procesie odgrywa społeczeństwo, które antydyskryminacji na co dzień nie doświadcza.

Anti-discrimination activities in Poland are a current topic, but still controversial - important from the point of view of the changing world. The article answers many questions that may be asked by a modern adult who sees the meaning of the activities of Polish society and non-governmental organizations. In the indicated text you can find a factual description of the problem and a description of the difficulties that accompany it; determining the requirements that are necessary to implement the problem and examples of actions aimed at improving the current situation in the country. One of the conclusions that emerges after reading the article is the idea that a society that does not experience anti-discrimination on a daily basis plays an important role in the discussed process.

Literatura:

Branka M., Cieślukowska D., *Edukacja antydyskryminacyjna. Podręcznik trenerski*. Stowarzyszenie Willa Decjusza, Kraków 2010

Katarzyna Gawlicz, Paweł Rudnicki, Marcin Starnawski, „*Dyskryminacja w szkole – obecność nieusprawiedliwiona*”, Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej: Warszawa, 2015

Fedorowicz M., Sitka M., *Spółeczeństwo w drodze do wiedzy. Raport o stanie edukacji 2010*, Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

Julia Abramczyk, Wiktoria Gierlak

Wielowymiarowość infantylizacji osób starszych – wyniki badań. Multidimensionality of infantilization of older people - research results

(K. Szostakowska, "Wielowymiarowość infantylizacji osób starszych – wyniki badań" 2022 t.41, <https://studiapedagogiczne.ujk.edu.pl/numery/41.pdf>)

W badaniach dotyczących infantylizacji osób starszych uwzględniono wieloaspektowy charakter tego zjawiska. Infantylizacja (czyli traktowanie seniorów jak dzieci) ma miejsce z powodu spadku sprawności fizycznej i intelektualnej u osób starszych. Przejawia się ona w nadmiernej opiece, kreując obraz bezradnego starszego człowieka zależnego od opiekuna. Zauważalny jest także specyficzny sposób komunikacji, tzw. "baby talk", często stosowany w kontaktach z osobami starszymi. W Polsce obserwuje się wzrost liczby osób starszych, co stwarza nowe wyzwania związane z opieką nad nimi. System opieki opiera się głównie na rodzinie, która jako pierwsza reaguje na potrzeby seniorów. Jednak zmiany społeczne i (nuklearny) model rodziny sprawiają, że potencjał opiekuńczy rodziny słabnie, co stawia przed nią trudności w zapewnieniu opieki nad starzejącymi się członkami. Coraz częściej pojawiają się pytania dotyczące formy oraz miejsca sprawowania opieki. W miarę starzenia się społeczeństwa i ewoluowania nuklearnego modelu rodziny, coraz częściej ludzie starający się zbliżają do emerytury zadają sobie pytanie o przyszłą opiekę. Dylematy rodzinne dotyczą wyboru formy opieki, czy to w ramach rodziny, półinstytucjonalnie, czy instytucjonalnie. Decyzje te oparte są na dylematach moralnych i społecznych, gdyż opieka instytucjonalna jest postrzegana negatywnie przez część społeczeństwa. Badania dotyczące infantylizacji osób starszych skupiają się na wykazaniu jej wielowymiarowego wpływu na życie rodzinne i instytucjonalne. Zauważa się rosnące wyzwanie zapewnienia opieki dla starzejącego się społeczeństwa, zwłaszcza w kontekście zmieniających się modeli rodzinnych i narastających potrzeb wsparcia dla seniorów.

In research on the infantilization of older people, the multifaceted nature of this phenomenon has been taken into account. Infantilization, which involves treating seniors like children, occurs due to a decline in physical and intellectual abilities in older individuals. It manifests in excessive care, creating an image of a helpless older person dependent on a caregiver. A noticeable aspect is the specific mode of communication, known as "baby talk," often used when interacting with older people. In Poland, there is an increase in the number of older individuals, which presents new challenges related to their care. The care system primarily relies on families, who are the first to respond to the needs of seniors. However, social changes and the nuclear family model weaken the caregiving potential of families, making it difficult for them to provide care for aging family members. Questions regarding the form and location of care are increasingly arising. As society ages and the nuclear family model evolves, people approaching retirement often find themselves pondering future care. Family dilemmas revolve around the choice of care form, whether it's within the family, semi-institutional, or institutional. These decisions are based on moral and social dilemmas, as institutional care is perceived negatively by some members of society. Research on the infantilization of older people focuses on demonstrating its multidimensional impact on family and institutional life.

There is a growing challenge in providing care for an aging society, especially in the context of changing family models and increasing support needs for seniors.